

Aantekening bij HR 13 april 2012, nr. 11/02789, V-N 2012/20.30

Voor de leges is april de maand van de kostendekkendheid. Na HR 10 april 2009, nr. 43747, V-N 2009/18.37 en HR 24 april 2009, nr. 07/12961, V-N 2009/21.27, waarin de Hoge Raad het processuele beoordelingskader voor de toets aan de opbrengstnorm voor leges heeft uiteengezet, worden in HR 16 april 2010, nr. 08/02001, V-N 2010/19.26, en in het onderhavige arrest enkele nog niet besliste punten opgelost en in het eveneens in dit nummer opgenomen arrest HR 13 april 2012, nr. 10/03650, V-N 2012/20.32, geeft de Hoge Raad nadere invulling aan het 'in betekenende mate'-criterium.

Voor een korte samenvatting van het beoordelingskader van de Hoge Raad verwijzen wij naar de aantekening onder V-N 2011/66.29. In dit kader worden aan de heffingsambtenaar een verzwaarde bewijslast opgelegd. Dat er voor de gemeente vergaande gevolgen verbonden zijn aan het niet voldoen aan deze bewijslast, leert ons het onderhavige arrest. Komt de heffingsambtenaar - ondanks herhaalde verzoeken door belanghebbende en rechter - niet met gegevens die de twijfel over de kostendekkendheid kunnen wegnemen, dan is de uiteindelijke slotsom dat de verordening in haar geheel onverbindend is.

Dat geldt niet alleen bij de bouwlegestarieven, maar voor alle legestarieven. Hierbij overweegt de Hoge Raad, dat (in voorkomende gevallen) van de heffingsambtenaar niet alleen verduidelijkende informatie wordt verwacht over de aard van de kostenposten, maar ook over de omvang ervan, in de vorm van een cijfermatige onderbouwing. Worden deze gegevens niet of niet tijdig overgelegd, dan kan de rechter niet beoordelen of het de gemeentelijke wetgever (de gemeenteraad) wel of niet op voorhand duidelijk moet zijn geweest dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten in betekenende mate overschrijden. De Hoge Raad beslist dat de gevolgen hiervan volledig voor rekening van de gemeente komen. De verordening is onverbindend, wat er ook zij van de feitelijke werkelijkheid. Die is immers niet te bewijzen.

Wie zijn billen brandt, moet op de blaren zitten. Uit uitlatingen van de heffingsambtenaar ter zitting blijkt dat hij wel meer informatie had of bijeen kon brengen, maar dat hij deze informatie tijdens de vijf jaar durende procedure toch niet heeft overgelegd. Dit hoewel de belanghebbende daar al in het begin om had gevraagd. Het procesgedrag van de heffingsambtenaar is, eufemistisch gezegd, weinig verheffend. Wij roepen de VNG, die wél over de benodigde kennis van gemeentelijke belastingheffing, behoorlijk bestuur en bestuurs(proces)recht beschikt, op de gemeentelijke wetgevers en heffingsambtenaren bij te scholen. Wat betreft de leges is les nummer 1: verschaft steeds in een zo vroeg mogelijk stadium een volledig inzicht in de (geraamde) opbrengsten van de legesheffing en de (geraamde) "lasten terzake". Het jaarrekeningenrecht, de belastingwet en andere wetten stellen aan de administratie van ondernemingen veel zwaardere eisen dan de eisen die in de Gemeentewet op dit punt aan gemeenten worden gesteld. Dan moeten gemeenten toch in staat zijn om een enigszins betrouwbaar overzicht te verschaffen van de geraamde opbrengsten van de legesheffing en de geraamde kosten van de diensten waarvoor leges worden geheven en om op elk gewenst moment twijfels over de vraag of alle opgevoerde kosten "lasten terzake" zijn, weg te nemen.